

TIGRID

NOVINÁŘ, EXULANT A POLITIK 1917–2003

MPXX

Muzeum paměti
XX. století

PRAHA
PRAGA
PRAG

PRAHA 1

Projekt je realizován
s finanční podporou
hlavního města Prahy.

EDUKAČNÍ MATERIÁL K VÝSTAVĚ PROJEKTOVÁ HODINA PRO DĚJEPIS A SPOLEČENSKOVĚDNÍ PŘEDMĚTY

Exteriérová výstava představuje životní osudy, činnost a tvorbu Pavla Tigrida (1917–2003), mimořádné osobnosti českých moderních dějin. Jeho životní pouť výrazně ovlivnily velké zlomy 20. století. Dvakrát odešel do exilu a dvakrát se vrátil do vlasti. V období německé okupace pracoval v československém vysílání BBC v Londýně. Po válce působil jako novinář v lidoveckém tisku. Na počátku padesátých let byl vedoucím československé redakce Rádia Svobodná Evropa v Mnichově. V roce 1956 byl spoluzakladatelem exilového časopisu Svědectví, který redigoval až do počátku devadesátých let. Podporoval domácí opozici. V první polovině devadesátých let fungoval v prezidentské kanceláři jako spolupracovník Václava Havla. V letech 1994–1996 zastával post ministra kultury České republiky. Získal vysoká česká, francouzská a německá státní vyznamenání.

Exteriérová výstava se nachází na Mariánském náměstí, Praha 1

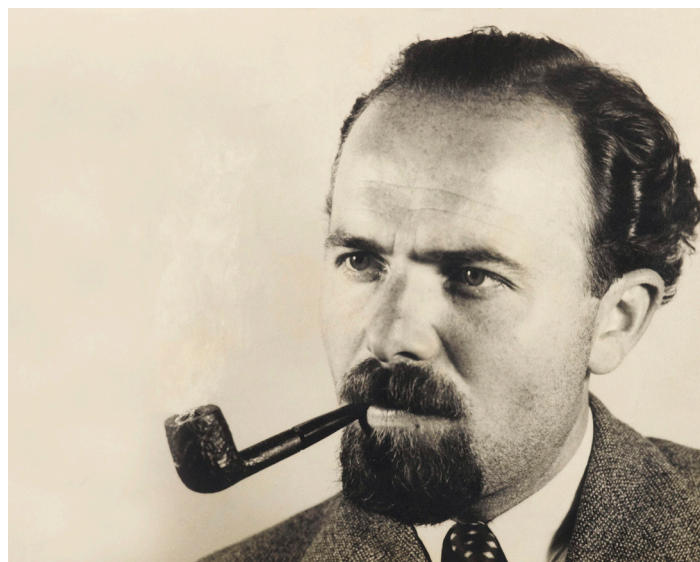
Termín výstavy: 2.–30. 9. 2024

Autoři edukačního materiálu: Jan Samohýl/ Kryštof Zeman

Autoři textů výstavy: Petr Blažek, Michal Macháček

Teresa Urbář, Kryštof Zeman

www.mpxx.cz

Fotografie z novinářského průkazu Pavla Tigrida z roku 1947
(Národní archiv)

1. ROZBOR TEXTU

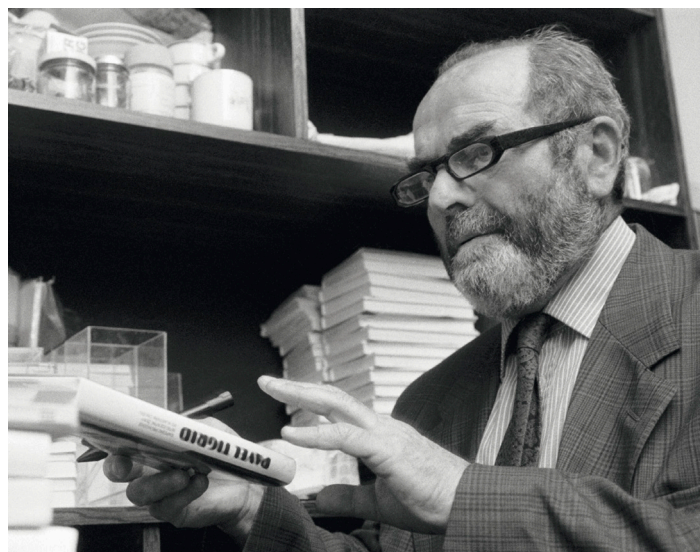
ÚKOL (10 minut)

Na začátku hodiny pedagog krátce uvede téma. Poté si studenti samostatně přečtou ukázkou textu a následně učitel moderuje úvodní debatu.

[...] Alexander Dubček – na rozdíl od tolika oportunistů, kteří ho obklopovali – byl mužem věřícím: věřil, že marxismus-leninismus je nepokrokovější nauka na světě, komunismus nejspravedlivější forma společenského uspořádání. A jestliže ve jménu komunismu došlo k neúspěchům, chybám, nepravostem, pak to bylo právě proto, že čistá hvězda komunismu přestala být ukazatelem, že se někde vybočilo, že se zradily původní ideály.

Zamyslete se nad citátem. Kdo byl Alexander Dubček, jehož charakteristiku Tigrid podává? Jak vnímáte popis Dubčekovy osobnosti? Pozitivně či negativně? Jaký je význam slova oportunista? Zkuste se kriticky podívat na tento popis komunistické ideologie. Jsou i původní ideály komunismu morální a spravedlivé?

Čtenářsky nejdělejší kniha Pavla Tigrida *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu* vyšla poprvé roku 1988 v exilovém nakladatelství Sixty-Eight Publishers v Torontu. Kniha na bázi fiktivních rozhovorů mezi zkušeným vypravěčem (Tigridovo alter ego) a mladou ženou Lucií, kteří se náhodně potkají na dovolené v Jugoslávii, ukazuje neotřelý Tigridův pohled na klíčové události československých dějin. Její porevoluční vydání se stalo s více než sto tisíci prodanými výtisky bestsellerem.

Pavel Tigrid s porevolučním vydáním *Kapesního průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu*, 13. 6. 1990
(archiv rodiny Tigridových)

2. ANALÝZA ARCHIVNÍ FOTOGRAFIE

ÚKOL (10 minut)

Studenti si ve dvojicích prohlédnou archivní fotografii a za pomoci internetu se snaží identifikovat osobnosti na snímku.

Na fotografii se nacházejí tři významní bojovníci proti komunistické totalitě. O koho se jedná, jakým způsobem se přičinili o pád komunismu ve východním bloku a při jaké příležitosti a v jakých funkcích se 20. května 1995 potkali?

(archiv rodiny Tigridových)

3. PŘÍRAZENÍ JEDNOTLIVÝCH TÉMAT

ÚKOL (10 minut)

Studenti ve stejných dvojicích za pomoci internetu přiřadí zahraniční exilové nakladatelství k jeho zakladateli či zakladatelům a k městu, ve kterém působilo.

Důležitou reakcí na komunistický režim v Československu představovala po invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 exilová nakladatelství. Ta vydávala převážně knihy autorů, kteří byli v totalitním státě na černé listině.

1. Karel Skalický
2. Josef Škvorecký a Zdena Salivarová
3. Adolf Müller a Bedřich Utitz
4. Daniel Stroj
5. Alexander Tomský

a) Poezie mimo Domov	I. Kolín nad Rýnem
b) Rozmluvy	II. Londýn
c) Sigty-Eight Publishers	III. Mnichov
d) Studie	IV. Toronto
e) Index	V. Řím

4. DALŠÍ OSOBNOSTI EXILU

ÚKOL (10 minut)

Studenti samostatně vyhledají s pomocí internetu nebo učebnice další významné osobnosti exilu.

Jaké další výrazné osobnosti, které odešly během trvání komunistické totality v Československu do exilu, znáte? Vzpomenete si i na nějaké z řad sportovců, hudebníků či herců? Jaké motivace mohly mít k odchodu z vlasti? A jaký byl rozdíl (pokud byl) v přístupu k uprchlíkům po únorovém komunistickém puči v roce 1948 a k exulantům po srpnové invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968?

5. HODNOTY A POSTOJE V LIDSKÉM ŽIVOTĚ

Pavel Tigríd se vrátil z Londýna do osvobozeného Československa 13. června 1945. Hned na začátku musel vstřebet hrůzné zjištění, že většina jeho rodiny se stala obětí nacistické genocidy vůči Židům. Přesto se stal hlasitým kritikem nehumánního zacházení s Němci v internačních táborech, což ilustruje např. jeho citát z týdeníku *Obzory*, v němž působil jako šéfredaktor a novinář: „*Je to povinnost nikoli k ostatnímu světu, ale především k vlastnímu svědomí: Nezbíjíme děti a kojenče, ať jsou kterékoli národnosti.*“

ÚKOL (5 minut)

V závěru projektové hodiny se studenti rozdělí do menších skupinek a s pedagogem diskutují nad daným tématem.

Jaké hodnoty vedly Pavla Tigrída k tomuto názoru? Které postoje jsou silnější než zášť nebo pomsta? Regovali byste na takto extrémní situaci obdobně? Které hodnoty či postoje jsou v našem životě nejdůležitější?

Dvě zásadní osobnosti československého exilu Jiří Pelikán a Pavel Tigríd (Archiv Petra Orsága)